

'Droge jaren zijn vaak goede graszaadjaren'

De graszaadteelt wordt dit jaar gekenmerkt door droogte tijdens het groeiseizoen en wisselvallige weersomstandigheden tijdens de oogst. Toch is 2017 geen slecht graszaadjaar, vindt teeltadviseur Simon Blaauboer van Barenbrug. „Droge jaren zijn meestal goede zaadjaren. Maar we moeten er tijdens de oogst wel bovenop zitten.”

Graszaad moet twee tot drie dagen in het zwad op het land drogen voordat het kan worden geoogst.

Graszaad dient een vochtgehalte te hebben van 12 procent, met speling tot 14 procent. ▼

Copyright foto

Copyright foto

Copyright foto

Copyright foto

Graszaad moet als het ware als een film de dorser ingaan. Daarbij draait het opraapkleedje circa 10 procent sneller dan de rijsnelheid.

Simon Blaauboer controleert het graszaad in een container. Het gedroogde zaad gaat naar de hoofdvestiging van Barenbrug in Nijmegen. Daar wordt het product geschoond en worden de verschillende soorten gemengd tot mengsels voor de groenvoorziening en veehouderij.

Simon Blaauboer kijkt bedenkelijk naar de donkere wolken die dreigend boven de Wieringermeer hangen. Het is broeierig warm, de lucht kleurt onheilspellend paarsblauw en in de verte klinkt een klap onweer. Een paar spatjes regen in graszaad is niet erg, zegt de teeltadviseur, maar we moeten geen plensbuien krijgen. „Als het graszaad in het zwad op het land ligt en er valt een onweersbui in, kan dat zomaar 20 tot 30 procent verlies geven. Omdat voor vanavond onweer wordt voorspeld, zijn we vanmorgen al om 10 uur met de oogst begonnen, in plaats van om 12 uur. Ik heb vroeg druk op de ketel gezet, in de hoop voor het slechte weer klaar te zijn.”

De graszaadoogst is dit jaar zeven tot tien dagen eerder dan in een gemiddeld jaar, vertelt Blaauboer. De opbrengsten zijn gemiddeld tot iets beter: afhankelijk van type en soort wordt 1.300 tot 1.700 kilo per hectare geoogst, op sommige percelen is zelfs 2.000 kilo per hectare haalbaar. „Het groeiseizoen kwam door het droge voorjaar moeizaam op gang – we hebben wel wat zorgen gehad

– maar uiteindelijk valt het resultaat mee. Droge jaren zijn vaak goede zaadjaren”, weet hij uit ervaring. De maand juni was 2,5 graden warmer dan normaal, waardoor het gewas sneller is afgerijpt. „Er wordt wel gezegd dat de graszaadteelt een risicovolle teelt is, maar 98 procent van de partijen voldoet aan de kwaliteitsnormen. Er zijn ieder jaar maar weinig echte bespreekpartijen.”

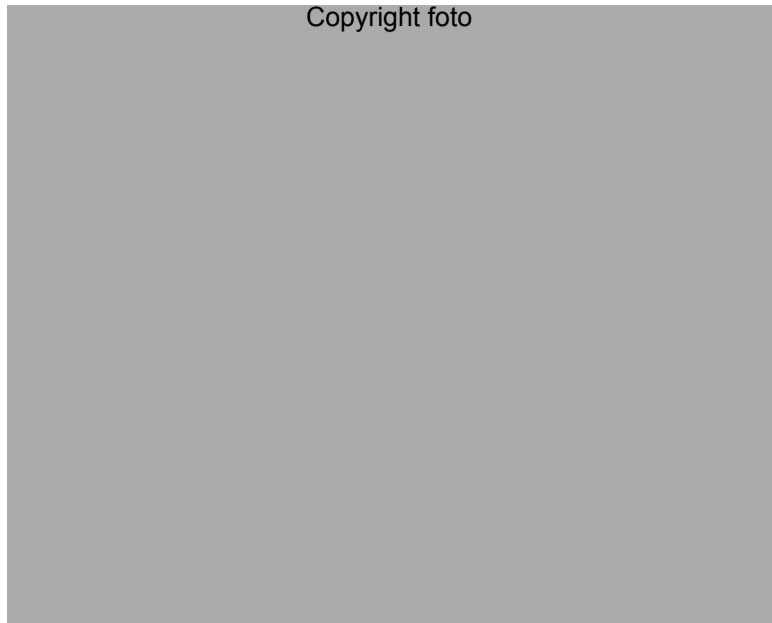
Graszaadteelt langs de kust

In Nederland wordt in totaal 13.000 hectare graszaad geteeld. Barenbrug produceert 3.500 hectare in eigen land. Het bedrijf heeft 15 tot 20 soorten graszaad, zoals veldbeemd, rietzwenk, roodzwenk en Engels en Italiaans raaigras. Het werkgebied van Blaauboer bestaat uit de Wieringermeer, Friesland, de Flevopolders en de Noordoostpolder. „Graszaad wordt hier hoofdzakelijk langs de kust geteeld. Het gewas gedijt het best bij een zeeklimaat”, vertelt de teeltadviseur. „Graszaad heeft geen hoge temperaturen nodig en aan de kust is er minder dreiging

van plensbuien. Verder heb je landinwaarts meer kans op ziekten, vanwege een warmer en vochtiger klimaat. In het Noorden wordt vooral Engels raaigras, rietzwenk en Italiaans raaigras geteeld, in het Zuidwesten komen daar nog veldbeemd en roodzwenk als belangrijke teelten bij.”

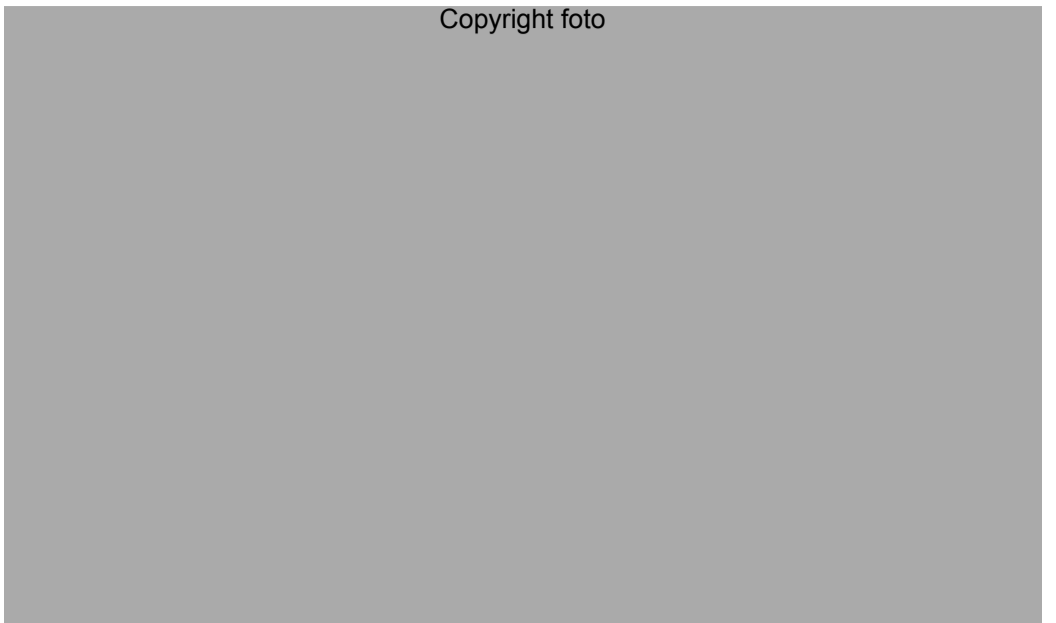
De graszaadteelt is geen moeilijke teelt, stelt Blaauboer. Het gewas wordt in september/oktober ingezaaid en heeft net als tarwe een winterbehoefte. In het voorjaar wordt bemest met kunstmest of een combinatie met drijfmest; volgens Blaauboer worden veel graszaadpercelen tegenwoordig met de sleepslang bemest. In maart wordt tegen onkruid gespoten en in juni vindt een bespuiting plaats tegen afrijpingsziekten als meeldauw en zwarte roest. „De ziektedruk in graszaad is relatief laag, lager dan in granen”, aldus de teeltadviseur. De oogstperiode ligt in een gemiddeld jaar tussen 10 juli en 1 augustus. Het gewas wordt 's nachts gemaaid: het moet vochtig zijn, zodat het zaad er niet kan uitvallen. Nadat graszaad twee à drie dagen in het zwad op het land heeft liggen ►

Copyright foto

Ten Have keert zo nodig de kisten om met een airrotator, die hij in de winter voor aardappelen gebruikt. Dat omkeren scheelt 30 procent aan energie, weet Blaauboer.

Copyright foto

Akkerbouwer Jan Herman ten Have heeft een droogwand voor graszaad in zijn schuur. Hij haalt lucht van buiten en warmt dat met kachels op tot 30 à 35 graden. De partij is droog als de temperatuur van invoerlucht en uitvoerlucht nagenoeg gelijk is.

drogen, wordt het gedorst. Het restproduct wordt ondergeploegd als organisch materiaal of als gedorst hooi aan de veehouderij verkocht.

Spanning in oogstperiode

In principe is de oogstperiode de spannendste periode van de graszaadteelt, vindt Blaauboer. Op drukke dagen legt hij met gemak 500 kilometer per dag af, om boeren en loonwerkers van advies te voorzien. „De teeltadviseur is de sparringpartner tijdens de oogst”, vertelt hij. „De boer bepaalt, wij helpen met adviezen. De weersomstandigheden zijn erg bepalend voor de graszaadoogst, je hebt een periode van droog weer nodig. Maar het gewas moet wel maairijp zijn. We helpen ook met het afstellen van de maaidorser. Boeren vinden het dorsen tijdens de graszaadoogst spannender dan tijdens de graanoogst, omdat graszaad een fijnzadiger gewas is.”

Om de combine goed af te stellen, moeten een paar stappen in chronologische volgorde worden doorlopen, vervolgt Blaauboer. „Als het maaiwerk goed is gedaan, kan je ook goed combineren. Het gewas moet als het ware als een film de dorser ingaan. Daarbij draait het opraapkleedje circa 10 procent sneller dan de rijsnelheid”, vertelt hij. De afstelling van de dorstrommel moet bij graszaad redelijk krap staan, de trommel moet ongeveer 900-1.000 toeren per minuut draaien. Daarna volgt het afstellen van de zeven. „De bovenzeeff staat meestal twee ‘tikjes’ open en de onderzeeff één ‘tikje’. Dan krijg je een mooi schoon product in de tank.” Bij de windafstelling moet de boer ervoor zorgen dat er niet te veel wind op het product staat, rond de 400 toeren per minuut. De droogte van het gewas bepaalt hoe hard je kunt rijden, tussen de 3 en 5 kilometer per uur. „Dat kan de teler controleren door het hooi uit te schudden op de knie.”

Hoewel het areaal graszaad in Nederland ruim is gehalveerd vergeleken met 30 jaar

geleden, is graszaad nog steeds een gewild gewas in de akkerbouw, weet Blaauboer. Het saldo ligt de laatste jaren hoger dan bij tarwe. De gemiddelde opbrengst van graszaad ligt rond de 1.400-1.500 kilo per hectare, de prijs voor het product is ongeveer 1,35 euro per kilo. Dat is 2.000 euro per hectare, rekent hij voor. Daarnaast heeft graszaad een hoog effectief organische-stofgehalte (EOS), met een blijvende werking op de structuur van de grond. Het EOS van een groenbemester ligt bijvoorbeeld op 800 tot 1.200 kilo, graszaad heeft een EOS van 1.650 tot 2.850 kilo, aldus de teeltadviseur. Ook aardappelopslag kan met graszaadteelt goed worden bestreden. „Graszaad geeft rust in het bouwplan, omdat het in juli al wordt geoogst. Volggewassen kunnen een meeropbrengst van 5 tot 10 procent opleveren.”

Juist vochtgehalte

Het komt bijna niet voor dat graszaad na de oogst droog genoeg is om direct van het land aan Barenbrug te worden geleverd. Graszaad dient een vochtgehalte te hebben van 12 procent, met speling tot 14 procent, aldus Blaauboer. Als telers twijfelen, gaat hij met een mobiele vochtmeter bij de boeren langs om dat te meten. Akkerbouwers kunnen het graszaad door derden laten drogen, maar kunnen ook zelf een droogmogelijkheid creëren. Volgens de teeltadviseur komt het voor dat partijen graszaad met een vochtgehalte van 8 à 9 procent weggaan. Dat is zonde, vindt hij. „Dat kost je al snel zo’n 100 euro per hectare.”

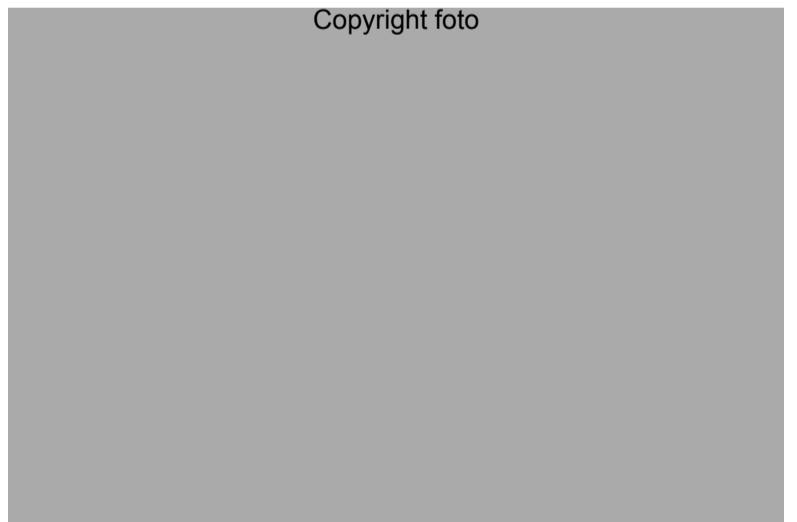
Bij akkerbouwer Jan Herman ten Have in Middenmeer laat Blaauboer een droogwand zien. Ten Have heeft het graszaad in droogzakken in aardappelkisten voor de droogwand geplaatst. Hij haalt lucht van buiten en warmt dat met kachels op tot 30 à 35 graden. Zo nodig keert Ten Have de kisten om met een airrotator, die hij in de

winter voor de aardappelen gebruikt. Dat omkeren scheelt 30 procent aan energie, weet Blaauboer. De partij is droog als de temperatuur van de invoerlucht en uitvoerlucht nagenoeg gelijk is. De adviseur meet tijdens een controle bij Ten Have een vochtgehalte van 13,6 procent. „Vanmorgen zat deze partij nog op 18 procent. Het graszaad is netjes gedroogd”, constateert hij.

Gazons en sportvelden

Het gedroogde zaad gaat in containers naar de hoofdvestiging van Barenbrug in Nijmegen. Daar wordt het zaad geschoond en worden de verschillende soorten gemengd tot mengsels voor onder andere gazons en openbaar groen, sportvelden en golfbanen, bermen en dijken en weidemengsels voor de veehouderij. Ongeveer 10 procent van de totale behoefte van Barenbrug wordt in Nederland geteeld, besluit Blaauboer. „Hiervan wordt 80 procent geëxporteerd, 20 procent wordt verkocht op de Nederlandse markt.” ■

Copyright foto

Graszaadhooi wordt in balen geperst en als gedorst hooi aan de veehouderij verkocht.